

NOVÉ TRENDY PEDAGOGICKOPSYCHOLOGICKÉHO VÝZKUMU

Isabella PAVELKOVÁ

Vysoká škola chemicko-technologická, Praha

Podstatné rozšírenie tradičných témata zkoumaných pedagogickou psychologií, zmožnenie a složitost sledovaných proměnných a jejich vztahů, nový pohled na lidskou psychiku z biodromálního hlediska vedly v posledních letech k novým posunům a obohacení v oblasti metodologické. Jde například o intenzivní multifaktoriální projekty, které nám napomáhají odpovědět na centrální otázku zjišťování možností rozvoje potencialit všech žáků ve škole. Umožňují kvalifikovaný rozbor současného stavu našeho školství a koncepční přípravu strategií prověřování alternativních školských projektů a jejich bezprostředních i dlouhodobých dopadů na dítě.

Druhá část příspěvku je věnována konkrétnější ilustraci jedné z možností využití intenzivních multifaktoriálních výzkumů, a to na problematice učitelovy percepce žáků. Tato výzkumná strategie umožňuje diagnostiku učitelovy koncepce percepčních schémat.¹ Jinými slovy umožňuje rozpoznat kritéria rozdělení žáků ve třídě do skupin, v rámci nichž učitel žáky vnímá jako podobné a také jako podobné posuzuje. Přičemž kritérium a adekvátnost zařazení žáků do určité skupiny přináší důležitou informaci vypovídající o diagnostické schopnosti učitele.

S využitím shlukové analýzy dojdeme ke zcela konkrétním skupinám žáků, které odpovídají percepční strategii určitého učitele, což umožňuje další

analýzy. Jednak je možné zjistit, které charakteristiky žáků jsou z hlediska učitelovy percepce u jednotlivých zjištěných skupin nejvýraznější (dominantní úlohu u mnoha učitelek sehrává percipované nadání žáků), jednak porovnat učitelovu percepci žáků se sebepercepcí žáků (výzkumně byly potvrzeny velké disproporce). Podstatné je, že na základě zjištěných konkrétních skupin "shluků" žáků lze dále pracovat jak výzkumně, tak individuálně psychologicky, a to jak s daným učitelem, tak se žáky. Této metodologické strategie je také možné využít k systematické analýze individuálního pojetí žáka u různých učitelů se záměrem zpracovat v budoucnosti získané údaje na vyšší úrovni obecného pojetí žáka v českém školství.

Poznámka č. 1.: Hrabal, V., Pavelková, I.: Diferencovanost percepce žáků. *Pedagogika*, 43, 1993, č. 1, s. 69-80.